

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ У КОНТЕКСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Борко Т. М., канд. пед. наук, доцент

e-mail: borko@mnaeu.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Розглянуто методологічні аспекти підготовки студентів сільськогосподарських вузів відповідно до умов майбутньої професійної діяльності. Проаналізовано професійні компетентності студентів-аграріїв, екологічний світогляд та культура.

Ключові слова: кадри агропромислового комплексу, інноваційний розвиток економіки, методологічні аспекти, екологічні компетентності, світогляд.

Проблема якості кадрів агропромислового комплексу нашої країни є дуже гострою, оскільки це стратегічно важлива галузь народного господарства. Виклики сьогодення, перехід на інноваційні технології неможливі без наявності підготовлених кадрів аграрної сфери, здатних не лише ефективно, творчо працювати, а й мати широкий професійний світогляд та багатогранні фахові компетенції.

Інноваційний розвиток економіки, у тому числі й сільського господарства вимагає досконаліших підходів до навчання та виховання майбутніх фахівців агропромислової галузі, які зможуть сміливо впроваджувати нові ідеї, нові погляди, вирішувати проблемні питання аграрного сектору.

Метою дослідження є наукове обґрунтування ключових методологічних підходів щодо підготовки студентів-аграріїв відповідно сучасних вимог до професійної компетентності фахівців сільськогосподарського виробництва.

Об'єктом дослідження є методологічні аспекти підготовки студентів сільськогосподарських вузів.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше виявлено сукупність умов ефективної системної організації і здійснення професійної підготовки студентів сільськогосподарської галузі, необхідної для розвитку професійних компетентностей, відповідних до потреб сучасного суспільства в цілому і сільськогосподарського виробництва зокрема.

Основним кроком на даному шляху є професійна екологічна підготовка студентів сільськогосподарських вузів. І це не випадковість. На початку ХХІ століття у наукових дослідженнях відбувся посилений пошук проблем екологічних компетентностей, світогляду, екологічної культури та виховання фахівців майбутнього покоління.

Екологічна підготовка має системний характер, інтегрується до змісту вищої професійної освіти. Професійна екологічна підготовка є багатоаспектним процесом, який передбачає формування наукової системи знань у галузі

взаємодій природи і суспільства, виховання гуманістичного світовідчуття особистості, досягнення сформованості екологічної компетентності, що сприяє раціональному використанню та відтворенню природних ресурсів.

Об'єднаний характер знань сучасної екології, її спрямованість на задоволення життєвих прагнень особистості зумовлюють необхідність залучення індивідів до вирішення екологічних проблемних ситуацій незалежно від їх професійного вибору. Такою є позиція багатьох вчених Н. Анацької [1], Н. Бобровської [2], О. Дідкова [3], Н. Королецької [4], С. Літвінчук [5], С. Ніколаєнко та М. Ніколаєнко [7], В. Хвіст [8] та ін., які одним із стратегічних завдань вищої професійної освіти виділяють формування екологічного світогляду в особистості фахівця з високим рівнем саме екологічної компетентності.

Проведене наукове дослідження у напрямку вивчення проблем формування екологічних компетентностей здобувачів вищої освіти аграрної сфери, було виконано за допомогою застосування методів, що розкривають теоретичний та практичний зміст об'єкта. Зокрема, аналітичний метод допоміг у виділенні проблем у набутих практичних вміннях та у компетенції майбутніх фахівців-аграріїв, які задіяні у складному процесі закладання підґрунтя задля якісної професійної діяльності. За допомогою статистичного методу були розглянуті показники, які допомагають зрозуміти кількість та причини помилок у процесі визначення складників екологічної компетентності фахівців-аграріїв, реалізацію формування екологічного світогляду, перспективи використання даних методів для формування компетенції майбутніх фахівців-аграріїв, розвиток у плані стійкості та продуктивності в аграрній сфері.

Застосувавши функціональний метод, була вивчена роль і сутність формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти на різних рівнях розвитку даного процесу, їх переваги, недоліки та вплив даного процесу на інтеграцію природничо-наукових аспектів взаємодії у освітньому процесі.

Метод дедукції допоміг у розкритті поняття «Формування екологічних компетентностей студентів-аграріїв» через призму виділення його характерних особливостей для повноцінного аналізу роботи та проблем даного процесу, точніше у підвищенні екологічної компетентності студентів у аграрній сфері. Застосувавши метод синтезу, були узагальнені та розглянуті отримані результати теоретичного аналізу та практичного характеру для виявлення рекомендацій надалі, що сприяють вирішенню проблем та підвищенню прогресивного зростання даного процесу, перспектив зменшення помилок у розробці інноваційних інформаційно-розвиваючих методів навчання, розвитку у навчанні студентів та формуванні у них екологічної компетентності за допомогою виховання. Завдяки методам логічного та функціонального аналізу було розкрито теоретичну складову роботи. Вони надали можливість детальніше провести аналіз поняття «формування екологічної компетентності». Це дозволило охарактеризувати особливості та принципи формування базової екологічної компетентності у майбутніх фахівців-аграріїв та складність спрямування на усвідомлене використання набутих знань у практичній діяльності; особливо, у застосуванні складних засобів виховання, задля

встановлення системи цінностей у студентів. Завдяки структурно-функціональному методу, була освітлена практична складова. Вона полягала в тому, щоб вивчити основи процесу формування та проблеми підходу до розробки та застосування методів підвищення компетентності студентів у аграрній сфері, їх переваги та недоліки, перспективність такого навчання та аналіз діяльності процесу у складі загальноосвітньої програми, важливим кроком є проведення аналізу та вивчення перспектив використання інформаційно-розвиваючих методів на міжнародному рівні, реалізації розробки нових методів для поліпшення навчання студентів, що в майбутньому будуть фахівцями, способи для зменшення помилок у вдосконаленні даних методів формування для використання з метою удосконалення знань студентів.

Виняткову роль у вирішенні відповідної проблеми мають визначати вищі навчальні заклади, в яких відбувається підготовка здобувачів вищої освіти, фахові функції яких саме пов'язані з довколишнім середовищем і безпосередньо вони прийматимуть ухвали щодо екологічної безпеки. Екологічна освіта спроможна позначитися на усвідомленні особистої належності до екологічних проблем, врахуванні у фаховій, колективній і повсякденній діяльності результатів впливу на оточення й, відповідно, спрямована на генерування екологічно компетентного фахівця [6, с. 9].

Для формування екологічної освіти та виховання застосовуються як інформаційно-розвиваючі методи навчання (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, демонстрація відеофільмів та ін.), так і проблемно-пошукові: проблемний виклад, дискусія, пошуково-дослідницький метод тощо. Під час проведення занять з філософії використовуються як традиційні, і нетрадиційні заняття: семінари, конференції, відео-заняття тощо. Нетрадиційні заняття несуть у собі елементи нового, розраховані на спільну роботу викладача і студентів.

С. Ніколаєнко та М. Ніколаєнко наголошують: «Аграрний сектор економіки, природоохоронна, екологічна діяльність потребують реальної уваги і переосмислення, серйозної підтримки як з боку держави, науковців, так і вітчизняного бізнесу» [7, с. 12].

Загалом, для безперервного розвитку екологічної свідомості є досягнення ними комплексних еколого-економічних компетентностей та генерування фахового еколого-економічного пізнання, які ґрунтуються на осмисленні здобувачами вищої освіти закономірностей співіснування природних і суспільних систем та вмінні конструктивно використовувати їх у професійній та повсякденній діяльності.

Підсумовуючи, хотілось би зазначити, що в пріоритетності вдосконалення якості освітнього процесу аграрного сектору повинно стати екологічне виховання здобувачів вищої освіти, яке здійснюється через різноманітні форми діяльності. Задача викладача – навчити творчому екологічному мисленню; сформувати екологічну самосвідомість, відповідальності, сутність яких вбачається в тому, що людина має не боротися з природою, а співпрацювати, взаємодіяти з нею, передбачати наслідки своїх дій. Задля досягнення цих цілей викладач повинен використовувати як активні методи навчання, так і традиційні із застосуванням таких прийомів як постановка проблемних питань при викладі

матеріалу, включення до нього різних ситуацій, звернення до наочних та технічних засобів навчання тощо. Тож вирішення глобальних екологічних проблем можливе на основі звернення педагогічної науки до питання виховання екологічної культури особистості.

Список використаних джерел:

1. Anatska, N.V. 2016. Environmental education: knowledge and life-value orientations of modern man. Dissertation work—Kyiv, 3.
2. Bobrovska, N.V., & Vyshnevskya, A.S. 2019. Environmental consciousness and the importance of environmental education in society. In I.O. Melnyk (Ed.), Proceedings of the Ecological and social aspects of economic development in the conditions of European integration, 22-24. Mykolaiv: Mykolaiv National Agrarian University.
3. Didkov, O. 2012. Formation of environmental awareness and culture by means of education and personal training. Hileya: Scientific Bulletin, 63, 472-478.
4. Koroletska, N.V. 2018. Development of ecological culture of future bachelors of forestry and horticulture in the process of professional training, 22 (PhD thesis, State institution «Luhansk National University named after Taras Shevchenko», Starobilsk, Ukraine).
5. Litvinchuk, S.B., & Zinchenko, D.S. 2021. Environmental education of agrarian students in institutions of higher education. In Pedagogical innovations: materials of the All-Ukrainian scientific and practical internet conference, 173-175. Mykolayiv: Mykolayiv National Agrarian University.
6. Karpenko, V.P., Mostovyak, I.I., & Pushkariova-Bezdyk, T.M. 2017. Assessment of the formation of environmental competences. Odesa: National University «Odessa Maritime Academy», 59.
7. Nikolayenko S.M., & Nikolayenko M.S. Agrarian education in the context of reforming higher education in Ukraine: modern challenges and trends in the agricultural sector. Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine. 2021. Vol. 3. No. 2. P. 1-12.
8. Hvist, V.O. 2011. Formation of environmental culture of personality: World and Ukrainian experience. Scientific journal of NULES of Ukraine. Series: Pedagogy. Psychology. Philosophy, 159 (Part 1), 401-408.

Abstract. Methodological aspects of training students of agricultural universities in accordance with the conditions of future professional activity are considered. The professional competencies of the students majoring in agriculture, their ecological outlook and culture are analyzed.

Keywords: human resources of agro-industrial complex, innovative development of the economy, methodological aspects, environmental competencies, worldview.

УДК 635.652:581.4

НАРОДНОГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ТА МОРФО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КВАСОЛІ ОВОЧЕВОЇ

Гук Є. В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

e-mail: zjenya.guk@ukr.net

Вінницький національний аграрний університет

Анотація. Квасоля є цінною зернобобовою високобілковою харчовою рослиною. Вміст білка в її зерні становить 28-30%. За якістю білок квасолі наближається до білків м'яса і добре засвоюється організмом людини. Квасоля багата